

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/211/2018
Identifikačné číslo spisu: 1113228042
Dátum vydania rozhodnutia: 27.06.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Petříková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1113228042.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Z. U., bývajúceho v X., zastúpeného JUDr. Martinom Bezákom, PhD., advokátom v Bratislave, Klincová č. 15, proti žalovanému G. F., bývajúcemu v U., zastúpenému JUDr. Lubomírom Zlochom, PhD., advokátom so sídlom v Bratislave, Kamenárska č. 17/A, o ochranu osobnosti, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10 C 161/2013, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. januára 2018 sp. zn. 5 Co 250/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 6. apríla 2016 č. k. 10 C 161/2013-296 v prvom výroku uložil žalovanému povinnosť do troch dní od právoplatnosti rozsudku doručiť žalobcovi písomné ospravedlnenie v nasledovnom znení: „Vážený pán Z. U., dňa 22.07.2013 o 09,50 hod. som na svojom blogu F. uverejnil nepravdivé tvrdenie, že ste človek s kariérou úžerníka. Nepravdivé tvrdenie, že máte kariéru v úžerníckych nebankovkách som zopakoval na verejnom zhromaždení, ktoré sa na môj podnet konalo dňa 23.07.2013 o 11,00 hod. pred Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Následne dňa 01.08.2013 som na internetovej stránke Tlačovej agentúry Slovenskej republiky www.tasr.sk uverejnil nepravdivé tvrdenia, že ste krstným otcom úžerníckych spoločností na Slovensku, že ste spoluvlastnili nebankovú spoločnosť Pohotovosť a pôsobili v nej, a že ste zmariť pozmeňovací návrh Vašich vlastných poslaneckých kolegov, ktorí navrhovali jednoduchú prospotrebitel'skú úpravu zmlúv, čím ste pomohli vytvoriť kapitál úžerníckych firiem a spustiť úžernícky klondike. Tieto nepravdivé tvrdenia som rovnakého dňa, teda 01.08.2013 uverejnil taktiež na internetovej stránke <http://www.hlavnespravy.sk/>. Všetky vyššie uvedené tvrdenia, ktoré som o Vašej osobe verejne uvádzal a verejne rozširoval sú nepravdivé, a preto sa Vám za ich verejné uvádzanie a verejné rozširovanie úprimne ospravedlňujem. S úctou G. F.“. V druhom výroku uložil žalovanému povinnosť uverejniť na svoje vlastné náklady písomné ospravedlnenie uvedené vo výroku I. tohto rozsudku na internetovej stránke svojho blogu F., a to spôsobom, akým na tejto internetovej stránke uverejnil nepravdivé tvrdenia o žalobcovi, uvedené vo výroku I. V treťom výroku

uložil žalovanému povinnosť uverejniť na svoje vlastné náklady písomné ospravedlnenie uvedené vo výroku I. tohto rozsudku na internetovej stránke Tlačovej agentúry Slovenskej republiky <http://www.tasr.sk/>, a to spôsobom, akým na tejto internetovej stránke uverejnil nepravdivé tvrdenia o žalobcovi, uvedené vo výroku I. tohto rozsudku. Štvrtým výrokom uložil žalovanému povinnosť uverejniť na svoje vlastné náklady písomné ospravedlnenie uvedené vo výroku I. tohto rozsudku na internetovej stránke <http://www.hlavnespravy.sk/>, a to spôsobom, akým na tejto internetovej stránke uverejnil nepravdivé tvrdenia o žalobcovi, uvedené vo výroku I. tohto rozsudku; všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Výslovil, že o trovách konania rozhodne d o 3 0 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia poznamenal, že medzi stranami sporu nebolo sporné, že žalovaný o žalobcovi rozširoval, že žalobca je človek s kariérou úžerníka, že je krstným otcom úžerníckych spoločností, a že zmaril prijať pozmeňovací návrh svojich vlastných poslaneckých kolegov, ktorí navrhovali jednoduchú - prospotrebitel'skú úpravu zmlúv, čím pomohol vytvoriť kapitál úžerníckych firiem a spustiť tak úžernícky „klondike“ na území Slovenskej republiky. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za preukázané nielen to, že výroky žalovaného vo vzťahu k osobe žalobcu boli nepravdivé, ale aj to, že výroky žalovaného boli difamačného charakteru, poškodzujúce česť a dobrú povesť žalobcu, čo vyplynulo najmä z výpovedí svedkov, keďže žalovaný žalobcu verejne označil ako úžerníka a krstného otca všetkých nebankových spoločností, čo verejnosť - teda aj svedkovia vo vzťahu k žalobcovi vnímali negatívne, a začali prehodnocovať svoj postoj k osobe žalobcu. Uzavrel, že žalovaný svojimi výrokmí prednesenými na verejnosti a prezentovanými na internetových portáloch presiahol hranice prípustnej kritiky tým, že neposkytol masovokomunikačným prostriedkom pravdivé informácie o osobe žalobcu a ani forma ich verejnej prezentácie nebola primeraná. Týmito výrokmí prekračujúcimi medze toho, čo je možné tolerovať v politickej diskusii, neoprávnene zasiahol do osobnostných práv žalobcu, pričom tento zásah bol objektívne spôsobilý narušiť alebo ohroziť chránené práva žalobcu. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný odvolanie.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo 16. januára 2018 sp. zn. 5 Co 250/2016 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti týkajúcej sa textu ospravedlnenia zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť do troch dní od právoplatnosti rozsudku doručiť žalobcovi písomné ospravedlnenie v nasledovnom znení: „Vážený pán Z. U., dňa 22.07.2013 o 09,50 hod. som na svojom blogu F. uverejnil nepravdivé tvrdenie, že ste človek s kariérou úžerníka. Nepravdivé tvrdenie, že máte kariéru v úžerníckych nebankovkách som zopakoval na verejnom zhromaždení, ktoré sa na môj podnet konalo dňa 23.07.2013 o 11,00 hod. pred Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Následne dňa 01.08.2013 som na internetovej stránke Tlačovej agentúry Slovenskej republiky www.tasr.sk/ uverejnil nepravdivé tvrdenia, že ste krstným otcom úžerníckych spoločností na Slovensku, že ste spoluvlastnili nebankovú spoločnosť Pohotovosť a pôsobili v nej, a že ste zmarili pozmeňovací návrh Vašich vlastných poslaneckých kolegov, ktorí navrhovali jednoduchú prospotrebitel'skú úpravu zmlúv, čím ste pomohli vytvoriť kapitál úžerníckych firiem a spustiť úžernícky klondike. Tieto nepravdivé tvrdenia som rovnakého dňa, teda 01.08.2013 uverejnil taktiež na internetovej stránke <http://www.hlavnespravy.sk/>. Všetky vyššie uvedené tvrdenia, ktoré som o Vašej osobe verejne uvádzal a verejne rozširoval sú nepravdivé, a preto sa Vám za ich verejné uvádzanie a verejné rozširovanie ospravedlňujem. S úctou G. F.“. Vo zvyšku napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia poznamenal, že po prejednaní odvolania žalovaného v rozsahu a z dôvodov ním vymedzených dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny. Odvolací súd sa však stotožnil s námietkou žalovaného ohľadom požiadavky ospravedlniť sa úprimne, čo podľa neho nemožno prikázať nikomu, dotknutému subjektu zostáva právo názoru na danú vec. Primerané morálne zadostučinenie v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka má spočívať v ospravedlnení, v odvolaní difamujúceho alebo pravdu skresľujúceho výroku v určitom kolektíve, v tlači, eventuálne na tom istom mieste alebo v tej istej tlačovine, ktorou bol neoprávnený zásah uskutočnený. Úprimné ospravedlnenie znamená vnútorné stotožnenie sa s týmto, čo je nevykonateľná požiadavka. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti týkajúcej sa textu ospravedlnenia podľa § 388 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť za ním o žalobcovi uvedených tvrdeniach sa ospravedlniť, vo zvyšnej časti rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil z hľadiska jeho vecnej správnosti. O trovách odvolacieho

konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnil s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Namietal, že odvolací súd svojvoľne zasiahol do žalobného petitu a sám ho opravil (upravil) vo svojom rozsudku, čím neodôvodnene odstránil vadu v podobe nevykonateľnosti samotného žalobného petitu. Uviedol, že petit ospravedlnenia nemôže súd modifikovať, pretože predstavuje vyjadrenie vôle žalobcu, môže ho len ako celok akceptovať alebo, ak je i len časť petitu nedôvodná alebo nevykonateľná, musí ho ako celok zamietnuť. Odvolací súd tak v danom prípade prekročil hranicu nestrannosti súdu, nesprávne interpretoval zákon a postupoval nad rámec zákona. Uzavrel, že právnu otázku, či súdy môžu svojvoľne zasahovať do textu ospravedlnenia obsiahnutého v žalobnom petite, dovolací súd doteraz neriešil. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil a žalobu v celom rozsahu zamietol a dovolateľovi priznal náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

4. Žalobca v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalovaného navrhol, aby dovolací súd dovolanie ako nedôvodné zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorým je možné napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu pri splnení zákonom stanovených predpokladov a podmienok. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP) a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania, resp. predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie dovolaním napadnúť (úspešne). Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7.1. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.2. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Žalovaný v danom prípade vyvodzuje prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

8.1. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, o d vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 216/2017, 4 Cdo 64/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 95/2017 a 8 Cdo 95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd

pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

9. Žalovaný za dovolacím súdom dosiaľ nevyriešenú označil otázku „či súdy môžu svojvoľne zasahovať do textu ospravedlnenia obsiahnutého v žalobnom petite.“

10. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (nie skutkovú) hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil svoje rozhodnutie. Otázka relevantná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

10.1. Uvedený dôvod prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu predpokladá, že danú právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu preto daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Na rozdiel od doterajšej právnej úpravy v zmysle Občianskeho súdneho poriadku, keď výlučne odvolací súd mohol vysloviť, že je v jeho rozhodnutí riešená otázka zásadného právneho významu, na ktorú samostatným výrokom pripustil dovolanie a dovolací súd nemal oprávnenie skúmať, či skutočne ide o otázku zásadného právneho významu, ale bol oprávnený preskúmať takéto rozhodnutie odvolacieho súdu iba v rámci pripustenej otázky, súčasná právna úprava dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená, a z tohto pohľadu rozhodnúť o prípustnosti dovolania. Dovolací súd o tom, že dovolanie je z tohto dôvodu prípustné, nevydáva osobitné rozhodnutie, ale sám si posúdi túto otázku ako predbežnú a v prípade, že dospeje ku kladnému záveru, ide o prípustné dovolanie a dovolací súd bez ďalšieho preskúma napadnuté rozhodnutie a meritórne o ňom rozhodne. Predpokladom prípustnosti dovolania je dôsledné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, v ktorom musí uviesť svoj názor na riešenie tejto právnej otázky (§ 393 ods. 2, 3 CSP). V konkrétnom prípade musí dovolateľ relevantne odôvodniť, že dovolanie je prípustné, pretože zásadná právna otázka nebola dovolacím súdom dosiaľ riešená, pričom dôvodom dovolania potom môže byť len otázka právneho posúdenia a spochybnenie jej vyriešenia zo strany odvolacieho súdu a ako aj odôvodnenie právneho záveru, ktorý zastáva dovolateľ (porovnaj Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., *Civilný sporový poriadok, Komentár*, Praha: C. H. Beck, str. 1382).

11. Dovolací súd zdôrazňuje, že v prípade absencie vymedzenia právnej otázky relevantnej podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolací súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávnych a hmotnoprávnych otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa); v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania.

12. V danom prípade dovolateľ v dovolaní namieta postup odvolacieho súdu, ktorý podľa jeho názoru neodôvodnene zasiahol do žalobného petitu a sám ho opravil, čím odstránil vadu spočívajúcu v nevykonateľnosti rozsudku. Dovolateľ v dovolaní však zákonným spôsobom nevymedzil právnu otázku, ktorú by dovolací súd vo svojej rozhodovacej praxi neriešil. Otázka, ktorú dovolateľ nastolil v dovolaní nie je otázkou, od riešenia ktorej by záviselo rozhodnutie vo veci. Otázka, či súd môže priznať žalobcovi menej, než čoho sa domáha žalobou, nie je otázkou právne významnou, ale notoricky známou skutočnosťou. Dovolací súd poznamenáva, že súd nie je doslovne viazaný žalobou, resp. petitom. Ustanovenie § 132 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého sa v žalobe okrem všeobecných náležitostí podania uvedie označenie strán, pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov na ich preukázanie a žalobný návrh, nedáva základ pre prísne formalistické poňatie petitu žaloby. Právne normy totiž treba vykladať tak, aby plnili svoju funkciu spočívajúcu v rozumnom a spravodlivom vyriešení problému v tom zmysle, aby obstálo pred meradlom tzv. zdravého rozumu a v spoločnosti panujúcich predstáv o spravodlivosti (porovnaj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 689/2014-35). V dôsledku nevymedzenia právnej otázky relevantnej v zmysle tohto ustanovenia neboli dané predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu.

13. Vzhľadom na skutočnosť, že žalovaný nevymedzil uplatnený dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP, dovolací súd odmietol jeho dovolanie podľa § 447 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak

dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

14. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.